

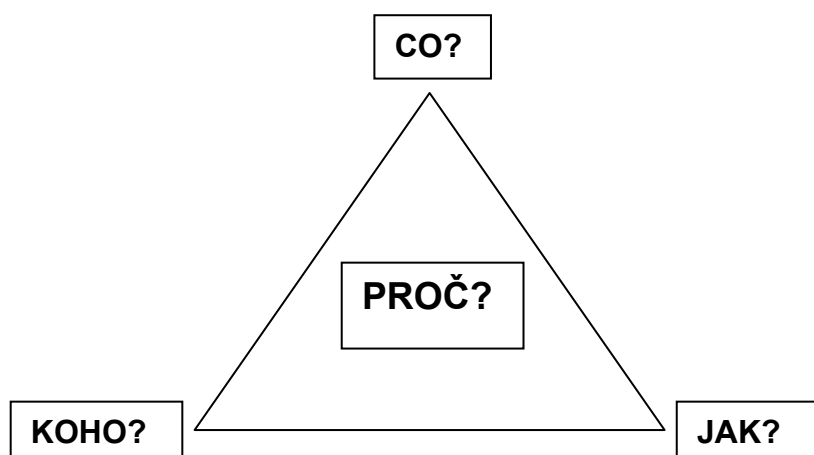
Plánování a příprava učitele na výuku

Edaurd Hofmann

1. Otázky spojené s plánováním a přípravou na výuku

Plánování a příprava na výuku je jednou z klíčových dovedností učitele. Společně s ostatními dovednostmi tvoří podstatnou část učitelovi osobnosti. U vysokoškolsky vzdělaného učitele se předpokládá, že jeho příprava na výuku vychází nejen ze znalosti oboru, ale i ze znalostí pedagogicko-psychologických. Není problém vystačit ve výuce s kvalitní učebnicí a pouze „kopírovat“ zpracovaná témata, jak jsou řazena po sobě. **Tato výuka však nebude odpovídat současné realitě a to zejména v zeměpise!** Učitel, který si chce zasloužit plat, musí reagovat na změny ve vědě i společnosti podstatně dříve, než se dostanou do učebnic.

Nový školský zákon staví učitele do nové role, do **role spolutvůrce kurikula**. Děje se tak tomu na základě dodržení „mantinelů“, které mu předkládá „Rámcový vzdělávací program“ (dále jen RVP). Na základě jeho znalostí a zkušeností si při tvorbě „Školního vzdělávacího programu“ (dále jen ŠVP) odpovídá především na čtyři základní otázky - viz vrcholy trojúhelníku a čtvrtá, klíčová otázka je umístěna uvnitř.

Učitele v první řadě zajímá CO? bude učit s ohledem na to KOHO? bude učit. K tomu zvolí vhodné metody, tedy JAK? bude učit, ale tomu to všemu snažení dá smysl pouze zodpovězení na otázku PROČ? to bude učit. Komu tento kvartet otázek nestačí, může si pomoci následnými otázkami:

- Čeho chceme prostřednictvím výuky dosáhnout, tedy PROČ to chceme učit?
 - Jaké zvolím cíle výuky, od cílů dlouhodobých k cílům konkrétním, které se týkají jen jedné vyučovací jednotky?
 - Jak tato výuka přispívá k chápání každodenní reality?
- Prostřednictvím jakého učiva tyto cíle naplním?
 - Co budeme učit (obsah)?
 - Budou to žáci ve svém životě potřebovat?
 - Mluví se o tom doma, v okolí, ve státě?
 - Budou to žáci v další výuce v předmětu, ve škole potřebovat?
- Jaké k tomu máme vyučovací prostředky?
 - Jak máme téma výuky zapracované do ŠVP?
 - Jak je toto téma zpracované v učebnicích, atlasech, v dalších informačních zdrojích?
 - K jakým základním standardům bychom měli dospět?
- Kolik na to máme času?
 - Co při nedostatku času zredukujeme a proč?
 - Co při eventuálním dostatku času přidáme a proč?
- Jak to budeme učit?
 - Jaké budeme volit formy výuky?
 - Jaké metody zvolíme pro vybrané téma?
 - Jaké otázky budeme žákům klást, aby je vedly probíranou problematikou?
- Koho to budeme učit?
 - Jakou věkovou skupinu budeme učit?
 - Jak se zajímají o zeměpis?
 - Mají už nějakou zkušenost s geografickým myšlením – kolik je tam nadaných žáků, kolik je průměrných, kolik žáků předmět nezajímá?
- Kde to budeme učit?
 - Ve třídě?
 - V terénu?
- Co k tomu budeme potřebovat?
 - Jaké máme vybavení? (specializované učebny, moderní vyučovací prostředky)
 - Jaké pomůcky budeme potřebovat?
 - Jaké pomůcky jsou k dispozici, jaké pomůcky si musíme připravit?
- Co už žáci znají?
 - Na jaké učivo navazujeme?
 - Navazujeme na vlastní výuku nebo na výuku jiných učitelů?
 - Jaké učivo bude navazovat?
 - Jaké mezipředmětové vazby souvisejí s plánovanou výukou?
- Jaké znalosti, vědomosti a postoje očekáváme po skočení výuky?
 - Co po výuce bude znát většina žáků?
 - Co výuka přinesla nadaným žákům?
 - Změnil se postoj k výuce u žáků, které předmět nezajímá?
- Po výuce je pak nutné klást otázky:
 - Dosáhli jsme očekávaných/zamýšlených cílů?
 - Co by bylo potřeba změnit a proč?
 - Jak odpovídají výsledky výuky zadaným standardům?

Plánování výuky – modelová příprava na výuku – vzdělávací oblast – zeměpis

Ročník:	Tematický celek:	Téma hodiny:
Dílčí cíle: <i>týkají se přímo tematického celku a toho, co bude žák umět po skončení hodiny. Musí být konkrétní a kontrolovatelné.</i>		
Dovednosti: <i>uvedete ty, které si žáci během výuky osvojí nebo procvičí.</i>	Náměty pro terénní výuku: <i>pokud je to učivo vhodné pro praktická cvičení v terénu.</i>	
Očekávané výstupy: <i>uvedete, který OV téma hodiny procvičuje – viz stud. mat,</i>	Indikátory: <i>který indikátor rozvíjí - viz standardy v uč. materiálech.</i>	
Sylabus tématu/začlenění do širšího rámce <i>Stručně začleníte téma hodiny do širšího rámce – na co navazuje, co bude následovat. V bodech provedete obsahem hodiny.</i>	Mezipředmětové vazby: <i>Na které předměty téma navazuje, které propojuje.</i>	
Pomůcky: <i>uvedete výčet všech pomůcek</i>	Příprava učebny: <i>místo realizace – učebna, specializovaná učebna, školní pozemek apod. Pokud učebnu připravujete, stačí nakreslit schéma rozestavení nábytku</i>	
Individuální přístup: <i>Týká se případné diferenciací obtížnosti učiva – výběr pro talentované či slabší žáky</i>		
Scénář hodiny		
Činnost žáků <i>Uvádí se stručně, jaká činnost po jednotlivá časová období přísluší žákům</i>	čas	Metody/ činnost učitele <i>Uvádí se stručně, jaká činnost po jednotlivá časová období přísluší učiteli, jaké zvolil metody výuky.</i>
Hodnocení učení <i>Zhodnotíte celkové zapojení žáků v hodině.</i>	Hodnocení výuky – sebereflexe učitele <i>Zamyslíte se nad svou rolí ve vedení výuky. Zhodnotíte klady a nedostatky, které se při výuce vyskytly.</i>	